

Література

1. Словарь по трудовому праву / отв. ред. Ю. П. Орловский. – М.: Изд-во БЕК, 1998. – 600 с.
2. Прокопенко В. І. Трудове право України: підручник / В. І. Прокопенко. – Х.: Консум, 1998. – 480 с.
3. Вишновецький В. М. Поняття та ознаки трудової правосуб'єктності трудового колективу / В. М. Вишновецький, Н. А. Липська // Людина, суспільство, держава: правовий вимір в сучасному світі: [матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.; м. Київ, 27 лютого 2014 р.]. – К.: МП Леся, 2014. – С. 390-392.
4. Бегичев Б. К. Трудовая правоспособность советских граждан / Б. К. Бегичев. – М.: Юрид. лит., 1972. – 248 с.
5. Светлічний Ю. В. Щодо визначення правового статусу суб'єктів трудових правовідносин / Ю. В. Светлічний // Трудове право та проблеми соціального захисту населення в контексті правової держави: матеріали наук.-практ. конф.; м. Харків, 24-25 вересня 2010 р. / за ред. В. С. Венедіктова. – Х.: Українська асоціація фахівців трудового права, Харківський економіко-правовий університет, 2010. – С. 178-183.
6. Про дипломатичну службу: Закон України від 20 вересня 2001 р. № 2728-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 29.

УДК 342.959 (043)

Слободська І. А., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОКТРИНУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Особливістю юридичної відповідальності, яка дозволяє її вирізнити серед інших видів соціальної відповідальності, є те, що вона у повному обсязі ґрунтується на такій специфічній рисі права, як примусовість, під якою розуміється забезпеченість юридичних норм можливістю застосування державного примусу у разі їх порушення. У вітчизняній і зарубіжній юридичній науці до сьогодні немає єдності поглядів на поняття і зміст юридичної відповідальності, що зумовлене багатоаспектністю даної правової категорії. Відсутність єдиного тлумачення поняття «юридична відповідальність» у сучасному вітчизняному правознавстві можна пояснити такими причинами: складністю сутності юридичної відповідальності як правової категорії; різноманітними підходами до визначення природи та змісту відповідальності; відсутністю єдності у розумінні функцій і мети юридичної відповідальності; суб'єктивністю вчених у підходах до визначення місця юридичної відповідальності у процесі регулювання суспільних відносин; нечіткістю характеристики місця юридичної

відповідальності у системі правових категорій та у правовій системі взагалі.

У традиційному розумінні вітчизняної правової доктрини адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, які вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [1, с. 434-435]. Заходи юридичної відповідальності, які застосовують до правопорушника і які він зобов'язаний виконати, призводять останнього до обтяжливих майнових, моральних чи інших обмежень. Таким чином, правопорушник «тримає відповідь» перед державою за неправомірну поведінку.

Протягом тривалого періоду науковці проводили роботу з розробки проблеми адміністративної відповідальності і підготовки відповідної теоретичної бази для формування законодавства про адміністративні правопорушення та проекту Кодексу України про адміністративні проступки. У законодавстві про адміністративні правопорушення, на сьогодні, відсутня систематизація норм у рамках одного закону, що призводить до конкуренції норм, не відповідності їх вимогам, що висуваються до правової форми, часто норми мають двозначне тлумачення змісту диспозиції статті [3, с. 23]. З бурхливим розвитком суспільних відносин унаслідок запровадження в Україні ринкових механізмів розширилась і сфера законодавства з адміністративно-деліктними елементами. Однак розширення нормативної бази не розширило доктринальне уявлення про обсяг і зміст поняття «адміністративна відповідальність», яке й досі у переважній кількості джерел розглядається через такі притаманні їй ознаки: підставою для її настання є адміністративний проступок; вона реалізується за умов неслужбової непідлеглості; існує велика кількість уповноважених органів (посадових осіб), що накладають адміністративні стягнення; порядок накладання адміністративних стягнень визначається нормами адміністративного права. В. Колпаков виділяє два типи ознак адміністративної відповідальності: по-перше, це ознаки, властиві юридичній відповідальності в цілому (основні); по-друге, це ознаки, що відмежовують адміністративну відповідальність від інших видів юридичної (похідні) [2, с. 289]. Основні ознаки адміністративної відповідальності полягають у тому, що вона: 1) є засобом охорони встановленого державою правопорядку; 2) нормативно визначена і полягає в застосуванні (реалізації) санкцій правових норм; 3) є наслідком винного протиправного діяння; 4) супроводжується державним і громадським осудом правопорушника і вчиненого ним діяння; 5) пов'язана з примусом, з негативними для правопорушника наслідками (морального або матеріального характеру), які він повинний відчувати;

б) реалізується у відповідних процесуальних формах. Вчені, виходячи з ознак адміністративної відповідальності, дають свої визначення і характеристику особливостей даного виду юридичної відповідальності. В. Колпаков виділяє три основні погляди щодо поняття адміністративної відповідальності. Згідно з першою, – це застосування до правопорушника заходів примусу (А. Коваль, Ю. Битяк, В. Зуй та інші); згідно з другою – це визначення обмежень майнових, а також особистих благ і інтересів за здійснення адміністративних правопорушень (Є. Герасименко, Є. Додін, А. Комзюк та інші); згідно з третьою, адміністративна відповідальність – це сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням до суб'єкта проступку адміністративних стягнень (І. Голосніченко та інші).

Отже, в юридичній літературі стосовно проблеми і визначення адміністративної відповідальності існують різні підходи, які суттєво відрізняються один від одного. Адміністративній відповідальності властивий ряд специфічних ознак, які відрізняють її від інших видів юридичної відповідальності. Так, вона застосовується за делікти, що не містять великої суспільної небезпеки, тобто адміністративні проступки, і в окремих випадках її заходи можуть застосовуватися також при звільненні від кримінальної відповідальності, тобто за діяння, що містять ознаки злочинів, які не становлять великої суспільної небезпеки.

Література

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у 2-х т.: Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – К.: Юридична думка, 2004. – 584 с.
2. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: [монографія] / В. К. Колпаков; Нац. акад. внутр. справ України. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
3. Адміністративна відповідальність в Україні: навч. посібник / за заг. ред. А. Т. Комзюка – Х.: Ун-т внутр. справ, 1998. – 120 с.

УДК 340.5(043.2)

Тимкович І. І., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВА ДОКТРИНА В ПОРІВНЯЛЬНОМУ ПРАВОЗНАВСТВІ: ОГЛЯД НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У науці порівняльного правознавства усталеними є підходи компаративістів щодо розгляду правової доктрини як одного з об'єктів порівняльного правознавства, що виступає складовим елементом правової реальності (правової дійсності), одного з чинників вирішення питання